

GYÜMÖLCSKERTÉSZ.

A KÖZSÉGI FAISKOLÁK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hónap 10-én és 25-én.

KIADJA A FÖLDMÍVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTER.

Szerkeszti: MOLNÁR ISTVÁN,

kir. tanácsos, orsz. gyümölcsészeti és fatenyésztési miniszeri biztos.

Előfizetési ára egész évre egy községnek, mint magánosoknak két korona, mely a lap kiadóhivatalának: Athenaeum r. társulatának Budapest, VII., Kerepest-út 54. sz. egyszerre küldendő be.

A m. k. Belügyminiszerium 1891. évi 83,881. sz. rendelete szerinte közzétart minden község előfizetni tartozik. — A Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszerium 20,899/1891. sz. a. az összes felekezeti hatóságoknak ajánlotta.

Fontos lépés kerti termelésünk fellendítése érdekében.

Idestova 10 éve annak, hogy alulírott a »Zala-vármegyei általános tanítóegyesület«-nek Nagy-Kanizsán tartott nagygyűlésén a gyümölcsfatenyésztés és konyhakertészet általánosítása és országos fellendítése érdekében, illetve az erre eljuttató kiviteli módokatokról értekezve, sorba vettem és egyenként részletesen megjelöltem azon hátráltató vagy akadályozó okokat, melyeknek elhárítása s lehető megszüntetése után várható csak a kívánt eredmény. Az akadályok megnevezése során, mint egyik nem csekély — mondhatnók fő — okot, a miért népünk még mindig nem fog hozzá a nemesített facsemeték *nagybani* ültetéséhez, felhoztam azt is, hogy: *mert az oltványok még mindig drágák*; a nép sajnál 40 fillért adni darabjáért s azért ültet csak egy-két példányt a hiréért, hogy t. i. gyümölcsfa is legyen udvarán vagy kertjében; de a nagyban való telepítésre nem áldozhat nagyra rugó összegeket. Ezt annál kevésbé teheti, mert, a gyümölcsfák csak több évi várakozás után hoznak termést.

Ezen pontnál tartva, felvettem azt az eszmét is, hogy nem jobb lenne-e azon rabokat, a kiknek otthon is földmivelés volt a kenyérkeresetük, a rabóságuk ideje alatt gyümölcsfacsemeték és szőlőoltványok előállításával s nagybani készítésével (melyeket aztán 8—10 fillérjével, mint afféle rabmunkát, olcsón a köznépek adhatnának) foglalkoztatni, — mintsem az ilyen földmives emberek hajlamának nehezebben megfelelő ipari munkák (kosárfonás, asztalos-, cipész-ipar stb.) olcsó készítettésével káros versenyt okozni az ugy is sok bajjal s nehéz megélhetési viszonyok között küzködő városi kisiparosoknak?! . . . Ezzel kapcsolatban indítványoztam azt is, hogy terjeszen fel a tanítótestület memorandumot az igazságügyi miniszter urhoz, kérve őt eme közgazdasági szempontból nagyon üdvös hatású reform mielőbbi életbeléptetésére. Indítványomat a közgyűlés általános helyeslés közt elfogadván, Udvardy Ignác akkori tanítótestületi elnökünk, meggyőző argumentumokkal megerősített felirattal

terjesztette elő a szóban forgó javaslatot az akkori igazságügyminiszterhez, boldogult Szilágyi Dezsőhöz; azután . . . engem felbokrétáztak kollégáim ezen és még néhány akkortájban elkövetett hasonló »merész« és »fellegekbe járó« indítványaim alapján a »nagy indítványozó« stb. titulussal, a memorandum pedig nyugodtan elfeküdt a többi »jámbor óhajok« acta-halmazai között a miniszteriumban.

Hanem azért én soha sem tudtam elhinni, hogy oktalan és kivihetetlen dolgokat indítványoztam; sőt mindig biztam, hogy »napirendre« keríti még valaki az én eszmémet, mint a hogy az igazság igazság marad, ha háttal fordulva látjuk is és bizonyára nap marad a nap és kisüt reánk, ha egyelőre felhők takarják is el előlünk! Nagy örömmre esett tehát, a midőn a minap a »Budapesti Hírlap«-ban a »Napi hírek« rovatában olvashattam ezen alább következő sorokat, mint első lépést az én szerény indítványom megvalósításához:

»*Földmivelő rabok.* Kisiparosok körében sok a panasz a miatt, hogy a rabok olcsó munkája lehetetlenné teszi nekik a versenyt. A fegyházakban és fogházakban sok száz rab dolgozik egy-két vállalkozó javára s a rabok által termelt iparcikkikkel elárasztják a piacot. Nemrég a kereskedelemügyi miniszter is foglalkozott a kisiparosok panaszaival és lépéseket tett az iránt, hogy a rabipart valamiképpen korlátozza. Tárgyalásba bocsátkozott az igazságügyi miniszterrel és keresztülvitte, hogy a jövőben a rabok egy részét a földmivelésre szorítják. E tervvel először Szegeden próbálkoznak meg s az igazságügyi miniszter, mint mai számunkban mi is említettük, fölhívta a szegedi kerületi börtönigazgatót, hogy a várostól husz évre béreljen ki huszonkét hold szántóföldet, a hol a rabok egy részét már ez évben foglalkoztatják. Vajna Károly kerületi börtönigazgató a budapesti s szabadkai vasúti vonal töltései között fekvő szántóföldet kívánja az állam részére husz évre kibérelni a várostól. A börtönigazgató a terület holdjáért azt a bérösszeget óhajtja fizetni, a melyet ma fizetnek a bérlők. Csak a jobb magaviseletű rabokat s azok-

nak is csak azt a részét fogják a földmivelésre szorítani, a kik annakelőtte is földmiveléssel foglalkoztak. E czélból a rabokat minden reggel börtönörök kísérik ki a bérföldre s alkonyatkor ismét visszakisérik őket a Csillagbörtönbe. A rabok künn kapálnak, öntöznek és a föld gondos megmunkálásával valóságos kis mintagazdaságot teremtenek majd a 22 holdas szántóföldön. A börtönigazgatóság kerti veteményt, szőlőt és gyümölcsfákat fog termelni. *A kerti veteményt fölhasználják a börtönben a rabok ételmezésére, s csupán a szőlő és a facsemete kerül majd piacra.*»

Ugyancsak ezen lapban olvastam, hogy Kassán az igazságügyi miniszter a javító intézetet egy 19 holdas kertszettel szereli fel és a javítandó ifjuság egy részét kertészetiileg fogja foglalkoztatni.

Ismét egy másik lapban a napokban olvastam, hogy több helyen a rabok bolgár módra a zöldségtermelésre fognak munkaközben betaníttatni.

Melegen üdvözlöm az igazságügyi miniszter urat ezen praktikus ujtásért, mely ha már előre is kétségtelennek mondható bevétele után minden vonalon életbeléptetve leendő és a szakszerű vezetés, gyakorlati tapintat és helyes érzék a tervszerű és cél tudatos üzemből hiányozni nem fog: bizonyára nagyban és rohamos léptekben elősegíti gyümölcsfanyesztésünk és konyhakertészetünk nagy arányú fellendítését, mely után — a szép egyházi ének szavaival élve — ismét »virágos kert leendő — mint hajdan vala — híres Pannonia.«

Békefi Elek.

A baraczkfa-moly (*Anarsia lineatella*).

Az őszi- és kajszinbaraczkfáknak helyenkint nagy ellensége egy kis hernyó, melyet a legtöbb helyen nem vesznek észre, még akkor sem, ha a hajtások jó részét tavasszal tönkretette. Azért nem ismerik föl, mert azt a kárt, melyet ez a rovar okoz, könnyen más betegségnek lehet tulajdonítani és némileg hasonlít ahhoz, melyet például a *Monilia fructigena* nevű gomba szokott előidézni a meggyfákon.

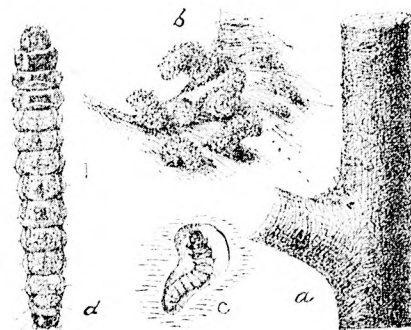
A szóban forgó kis hernyók egy molypillének, a baraczkfa-molynak (*Anarsia lineatella* Zell.) álczái.

A pillét Európában több mint 60 év óta ismerik, mivel Zeller 1839-ben írta le először és adta neki latin nevét. Valószínűleg Ázsiából származott át Európába, talán ugyanakkor, mikor a baraczkfákat Ázsiából áthozták a mi világrészünkbe. Hogy a XIX. század közepéig kevéssé ismerték, azon nincs okunk csodálkozni, mivel azelőtt a természetbúvárok inkább a rovarfajok leírásában lelték örömeiket, mintsem a rovarok életmódjának kipuhatólásában. Ámbár nyilvánvaló dolog, hogy az igazi tudományos búvárkodás inkább az élet, mintsem a szín és a forma tanulmányozásában nyilatkozik meg.

Noha Európában is már régebben ismerik a szakemberek az *Anarsia* kártételeit, mégis a legtöbb bajt Amerikában szokta okozni, mivel mint igen sok kártékony rovar, ott jobban érzi magát, mint itthon Európában. Ez természetes is; mert itt, a számtalan évezredek során, természetes ellenségeik is támadtak, ellenben az innen az újvilágba kihurczolt rovarok egy része ellenségei nélkül került ki, és fölszabadulván ezek nyomása alól, sokkal nagyobb mértékben elszaporodhatik. És ha mi nálunk valamelyik rovar bizonyos években rendkívül elhatalmasodik, ez rendszeren onnan van, hogy az ő ellenségeit érte valami katasztrófa.

Most már az *Anarsia* jóformán az egész világon el van terjedve, legalább azokon a helyeken, a hol baraczkfákat termelnek. És mindenüvé facsemetéikkel hurczolták szét, melyekben rejtetten élő, majdnem észrevehetetlen kicsiségű álczái élnek a tél folyamán.

Éppen ez a téli állapot volt a legújabb idők titok, mely azonban Kaliforniában kipattant. A mellékelt 16. sz. képen jobbról (a) egy fagally elágazását látjuk. Az elágazás hónaljában parányi morzsákból álló, és csak igen figyelmes vizsgálat köz-

16. ábra. A baraczkfa-moly álczája.

ben észrevehető, szarvalakú képződményeket látunk. Ezek a szarvalakuan csoportosult képződmények b-nél nagyobbítva láthatók és nem egyebek, mint az egymás közelében, a kéreg alatt, apró lyukakban telelő hernyóknak ürülékei. És c-nél magát a telelő parányi hernyót is erősen nagyítva mutatjuk be abban az üregben, melyet a kéreg alatti szövetben rágott magának. Balról (d) még hatalmasabban nagyítva mutatkozik a hernyó képe, mellette pedig egy kis függélyes vonal azt mutatja, hogy minő piczi a hernyó ősztől tavaszig. Nem csoda tehát, hogy ilyen parányi és ilyen rejtetten élő állatot hosszú ideig nem bírtak megtalálni a kutatók; annál is kevésbé, mivel részint azt hitték, hogy petéi telelnek ki, részint pedig azt, hogy az esetleg már őszzel kikelt hernyók valami szövetekben, zuzmók, vagy lehullott lomb közt huzzák ki a dermesztő évszakot.

Épen ez a sajátos kitelelő mód, gyakorlati nézőpontból tekintve, legfontosabb az *Anarsia* egész életfolyamatában; mivel a védekezés is erre a sajátos életmozzanatra lőn alapítva, amiről alább még szólni fogunk.

Mihelyt áprilisban megindul a rügyfakadás, az ideiglenes kis fakriptáikban kitelelt hernyók kijönnek világot nézni. De mivel a félénk népség közé tartoznak, nem sokáig mutogatják magukat a szabad levegőn, hanem olyan gyorsan, ahogy lehet, megint csak új zárt lakást keresnek maguknak. Most azonban már nem az öregebb kéreg alá mennek, hanem a fiatal, éppen leveledzeni akaró hajtásokba, melyekben csakhamar nagyobbra nőnek; és mivel az a hajtás, amelyikben rágásukat megindították, tovább nem nőhet, a növekedő hernyó, szűkké válván nagyobbodó természetének a hely, egyre másik és másik hajtást keres föl és sorba valamennyit elhervasztja és megöli. Ezt a pusztítást mindaddig folytatja, míg csak teljes nagyságát el nem érte. A telelő odu elhagyásától kezdve a teljes nagyság eléréséig két hét szokott eltelni. Ekkor aztán buvóhelyet keres magának, ahol laza szövetből gubót készít magának és ebben bábbá változik át, április második felében.

A 17. számú ábra közepütt őszibarackkfa hajtását mutatja, melynek egy része már elhervadt, jeléül annak, hogy az *Anarsia*-hernyó dolgozik benne. Jobbról a megnőtt és most már vörösbarna színű hernyó, balról pedig a báb van lerajzolva, mindkettő majd négyszeresen nagyítva. Mellettük látjuk azokat a vonalakat, melyek a valódi nagyságot adják.

A bábból hét nap alatt kel ki a molypille, melyet a szabadban ritkán látni, mivel nappal csendesen ül és olyan színű, hogy a kéregtől vagy száraz levéltől nehéz megkülönböztetni. 18-ik számú képünkön különféle helyzetekben látjuk. Főnn kifeszített szárnyakkal, alul pedig összecsapott szárnyakkal, ahogyan rendszeren ülni szokott. Színe szürke, a felső szárnyakon néhány feketebarna apró folt, melyek közül a legnagyobb a szárny mellső szélének körülbelül közepe táján van.

Mindössze vagy 10 napig él a pille és ez alatt az idő alatt parányi petéit jobbára a levelek nyelei vagy néha a gyümölcs nyelei körül helyezi el. A peték elhelyezése májusban és június elején megy végbe. A petékből kijövő kis hernyók a friss hajtásokba szoktak befurakodni és itt természetüknek megfelelő nagyságu üregeket vájnak maguknak. Lakásukat többször változtatják, a szerint, amint nagyobbak és nagyobbak lesznek. Június végéig ez az első generáció egytől-egyig beszokott bábozódni és a belőlük keletkező pillék megint petéket raknak, melyekből körülbelül 5–6 hét leforgása alatt teljesen kifejlődik az új ivadék, tehát a második. Ezt követi azután még egy harmadik ivadék is. Hogy negyedik generáció is keletkezik-e ugyanazon év folyamán, az attól függ alkalmasint, hogy minő éghajlat alatt van az illető hely.

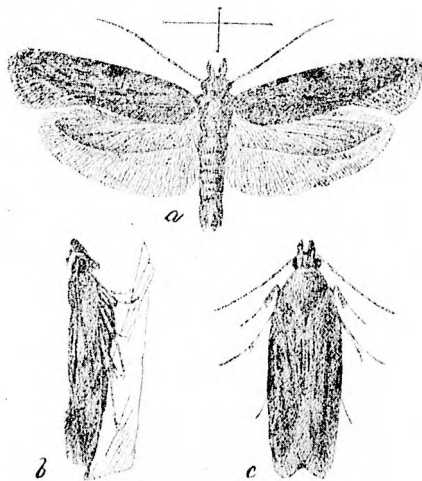
Azoknak az ivadékoknak hernyói, melyek a gyümölcserés stádiumában élnek, gyakran nem az ágakba, hanem a gyümölcsbe hatolnak be és én többnyire kajszinbarackban találtam őket, a nyél közelében, abban a barázdában, melyet a gyümölcs oldalán levő hosszant húzódó bevágás alkot. Daczára annak, hogy a második és harmadik

generáció olyan gyorsan követik egymást, rombolásuk mégsem szokott olyan vézetes lenni, mint az első ivadéké áprilisban, mely a még egészen fiatal, még fejletlen levelű kis hajtásokat öli meg. Mindamellet természetesen, hogy azért a nyári ivadékok is ártalmasak, amennyiben gyöngítik az azévi fiatal gallyakat; sőt azok, melyek a gyümölcs nyelében vájkálnak, a gyümölcs elsatnyulását és lehullását is okozhatják. Természetesen, hogy a sebhelyekbe, melyeket a hernyók okoznak, mindenféle kártékony gombabetegségek csirái is könnyen bejutnak, ami a hernyórágás közvetett kártétele gyanánt tekintendő.

17. ábra. Jobbról: a barackkfa-moly álezája; balról: bábja; középen: kártétele.

Augusztus vége felé azután olyan hernyó-ivadék fejlődik, mely már abban az évben nem fejlődik ki és nem is a fiatal hajtásokba megy, hanem az elágazások hónaljaiban telepedik le telelőre, úgy, amint ezt fönnebb már szóval is, képen is előadtam.

18. ábra. A kifejlődött barackkfa-moly.

Az áprilisi első ivadék, mely a még egészen zsenge és kurta friss hajtásokat öli meg, olyanforma kártételt okoz, mely nagyon hasonlít a *Monilia fructigena* nevű gomba rombolásához. A csalódást még könnyebbé teszi az, hogy a haj-

tások tövében gummi- (mészga-) cseppek is jelennek meg. Talán a baraczkféléken mutatkozó efféle bajok nagyjából az *Anarsia*-nak rovarok föl.

Mindezekből pedig azt látjuk, hogy ez a kis állat csakugyan a nagyon komoly gyümölcsellen-ségek közé tartozik, már csak azért is, mivel rejtett életmódjánál fogva többnyire elkerüli a figyelmet és az ő aknamunkájának eredményét inkább valami gombának tulajdonítják, mintsem rovarnak. Ahol nagyon elszaporodik, ott megesik, hogy egyetlen egy tavaszi zsenge hajtás sem marad meg (kivált fiatal fákon), hanem mind elszárad.

Még néhány szót mondok arról, hogy minő fák at szokott megtámadni. Az *Anarsia lineatella* főképpen a baraczkfákat támadja meg. És pedig ahol választhat, rendszeren az őszibaraczk-nak ad elsőséget a kajszinbaraczk fölött. E mellett azonban nem veti meg a mandolát és szilvát sem. Sőt állítólag a körtefával is megelégszik. Valószínű azonban, hogy az utóbbi, t. i. a körtefa, nem az igazi *Anarsia lineatella*-tól szenved, hanem egy más, hozzá igen hasonló fajtól. Amerikában jó ideig azt tartották, hogy a szamóczának is ellensége; ujabban azonban kiderült, hogy a szamócza-moly nem azonos a baraczkfák *Anarsia*-jával, hanem külön faj.

A védekezés — amint a fönnebbi ismer-tetésből megérthető — csakis egy stádiumában a kifejlődésnek lehetséges, t. i. akkor, mikor a parányi hernyók még telető oduikban vannak az elágazások hónaljaiban a kéreg alatt. Mikor már szétmentek a fiatal hajtásokba, bajos ellenük valamit tenni; mert ha a hajtás elfonnyadása mutatkozik, akkor igen sok esetben átment már a hernyó frissebb hajtásba. És utóvégre valamennyi hajtást lecsipkedni még sem lehet. Mindamellert a legújabb ideig ezt a babráló eljárást alkalmazták mindenütt, ahol a baj nagy mértékben mutatkozott.

Ujabban a permetezést ajánlják, még pedig a téli évadban petróleum-emulzióval, melynek készítmódja már gyakrabban volt ismertette e folyóirat hasábjain, azért nem ismétlem. A petróleum-emulzió átáztatja a kéreg-retegeket és e közben belehatol a hernyók téli oduiba is, hol a rovarok a petróleumos keveréktől elpusztulnak. A permetezést tehát úgy kell intézni, hogy kéreg különösen az ágakon, legfőképpen pedig az elágazások hónaljaiban, bőven kapjon az anyagból.

Ajánlják még az arzénsókkal való permetezést is. Csakhogy ennek csupán akkor lehet sikere, ha tavasszal akkor hajtják végre, mikor a rügyekből kijött hajtások még csak vagy 5—8 cm. hosszúak; mert a tavaszi rágás ilyenkor mutatkozik. Ámde éppen ilyenkor még fölötte lágy, zsenge és kényes a fiatal levél, tehát könnyen kárt szenved az arzénvegyületektől. E tekintetben nagy óvatosság szükséges és amíg biztos és többszörös kísérleti adatok nem állanak rendelkezésre, addig nem igen ajánlhatjuk. A télen petróleum-emulzióval való kezelés ellenben veszedelmet nem okozhat, mert a rügyek

akkor még zárva vannak. Amerikában azt ajánlják, hogy a petróleum-emulzióval való kezelés január és február hónapban történjék, ha az idő kedvező. Valóban, ilyenkor a termelő is még aránylag a legtöbb idővel rendelkezik; áprilisban, mikor az arzénkezelés egyedül lehetséges, már tulságosan összetorlódik amugy is a sok tavaszi teendő.

Az *Anarsia*-hernyóknak többféle ellenségeik vannak. Ez már azért is biztos, mivel máskülönb- ben mindenütt tulságosan elszaporodnának. Hogy melyek irtják őket legerélyesebben, azt Európában, ahol a bő kísérletező anyag nem mindig áll kellő módon rendelkezésre, még csak a jövőben teendő tanulmányok fogják földeríteni. Amerikában, különösen Kaliforniában, hol ez a moly az őszibaraczk-termesztés leggonoszabb állati ellensége, annyi már kitudódott, hogy a legtöbb *Anarsia*-hernyó a telető ideje alatt pusztul el, még pedig az által, hogy egy vékony-nyaku és dereku, de aránytalanul nagy gömbforma potrohu kis atka eszi meg őket.

Sajó Károly.

A magtermő növények kiválasztása és a zöldség-magtermesztés főbb szabályai.

(Folytatás és vége.)

Nagyon figyelemre méltó azonban az ily kísérletezésnél, hogy a kísérlet mindig oly viszonyok között, oly területen hajtassék végre, mint a mily viszonyok között annak nagybani termesztését akarjuk keresztül vinni. Elhibázott tehát az oly kísérlet, melyet kedvezőbb talajviszonyok között (pl. meleg-ágyban) és a rendestől sokban különböző ápolás mellett végezzünk. A kísérletezés céljából vetett vagy kiültetett zöldségféléseket tehát mindig azon területen termesszük, és olyan gondozásban részesítsük, mint azon terményeinket, a melyekkel az összehasonlítást meg akarjuk tenni és a különbséget akarjuk tudni. Csak így jutunk helyes eredményre.

Ha a kísérlet első évében a termesztett féleség előnyei és jobb tulajdonságai teljesen kielégítőek is, még itt nem szabad megállapodnunk, hanem a megkezdett kísérletet folytatnunk kell néhány éven át, és ha ily többszöri kísérlet is minden tekintetben kedvező eredményre vezetne, csak ezután kezdjük meg a kipróbált féleség nagyban való termesztését.

A kipróbált és jónak bizonyult zöldségfélésekből azután, ha csak tehetjük, termesszünk magot, de ezt helyesen és úgy végezzük, hogy termesztendő zöldségféléink jó tulajdonságai fokoztassanak, azokból ne veszítsenek. Ezt az okszerű magtermesztés s különösen a magtermő anyanövények kiválasztása által érhetjük el. Erre azonban a legtöbb természetű épenséggel nem fordít semmi gondot; sok esetben csak a véletlen játszik közre, ha egyesek jó magot és ez után kielégítő termést kapnak.

Vegyük csak úgy a dolgot, a mint az a mindennapi életben előfordul. A gazdasszony vagy

kertészkedő alig várja, hogy korai salátája, borsója stb. legyen. Mihelyt a salátát, borsót, spenótot használni lehet, feltépi a legszebb fejeket, leszedi a legelső, legfejlettebb hüvelyeket, a spenótról a leveleket, s ezt úgy folytatja mindaddig, a míg a saláta magba indul, a borsó megvéniül, elszárad. Így tesz a paradicsommal, dinnyével, uborkával s talán mindennel. A mi azután visszamarad, annak termését megszedi magnak, gondolván »vetni ez is jó.«

Ez az okoskodás azonban nem helyes. A mint a hozzáértő jó gazdasszony magnak csak a legkorábbi kelésű, jól kifejlődött és jó tojó tyukokat hagyja meg (a mit nem sokan követnek), vagy az értelmes állattenyésztő gazda az apa- és anyaállatok kiválasztására a legnagyobb gondot fordítja, épp úgy a kertészkedőnek is nagyon jól meg kell választania a magtermő növényeket, mert csak erőteljes, jól kifejlett és a fajta legkiválóbb jellegével bíró anyanövény után várhat jó magot.

Ha tehát azt akarjuk, hogy jó minőségű és a követelményeknek minden tekintetben megfelelő magot kapjunk, a tenyésztési idő alatt meg kell figyelni mindazon zöltségféléket és azok termését, a melyekről magot akarunk szerezni.

Legelső sorban is az iránt kell meggyőződ-nünk, vajjon az egyes zöltségfélék megfelelnek-e a fajta vagy féleség azonosságának, meg vannak-e azon jó tulajdonságaik, a melyek folytán talajviszonyaink között és értékesítés szempontjából a további termesztést megérdemlik? Ha ezzel tisztába jöttünk, ki kell jelölnünk azon növényeket, a melyek a legtöbb jó tulajdonságokat egyesítik magukban. E tekintetben különösen a bőtermőképességet, a termény gyors és korai fejlődését, edzettségét, színét, alakját stb.-t kell megfigyelni, mint olyan tulajdonságokat, a melyek a növény értékét és minőségét minden tekintetben emelhetik.

Nem elég egy-egy paradicsom vagy dinnyetőről a legszebb és legnagyobb példányt magnak kijelölni és megtartani, hanem e célra olyan növényt válasszunk ki, a mely bőtermést hozott és termését korán kifejlesztette és megérlelte. Az ily töről is csak a legtökéletesebb és legegészségesebb gyümölcsöket válasszunk ki magnak. Ha olyan növényről veszünk magot, melynek termése kifogástalanul nagygyá fejlődött, de későn és keveset termett, ezen tulajdonságokat az utódok is örökölni fogják. Nagyon sok utánjárásra és megfigyelésre van tehát szükségünk, ha kifogástalan magvakra és olyan növényekre akarunk szert tenni, a melyek céljainknak teljesen megfelelnek.

Ezeket szem előtt tartva, az egyényári növények (saláta, borsó, uborka, paradicsom stb.) közül a magnak valókat idejekorán jelöljük ki s ne engedjük, hogy a legszebb és legkorábbi példányok a konyhára kerüljenek, magnak pedig a fejletlen, késői, sem szemnek, sem szájnak nem való termés maradjon meg. Jelöljük meg a magtermő növényeket, vagy az egyes terméseket könnyen szembe-ötlő jelekkel vagy felirásokkal, nagyobb területen pedig jelöljük ki olyan ágyásokat vagy sorokat,

a melyek az egész területen a legjobbak és a legtöbb termést ígérnek. Ha még helyesebben akarunk eljárni, a magnak szánt területen szedjük fel azon növényeket, melyek magtermesztésre nem alkalmasak s ez által elkerüljük, hogy aratáskor a jóminőség közé silány és rossz mag keveredjék.

Hasonlóképpen a kétényáriak (sárgarépa, czékla, zeller, káposzta, vöröshagyma stb.) közül azokat, melyeket magtermesztésre akarunk felhasználni, már a ternények felszedésekor, tehát őszzel kell kiválasztani, nehogy a legszebbek télen át a konyhára vagy eladásra kerüljenek s magnak a kevésbé vagy egyáltalában nem alkalmas példányok maradjanak meg. Ezen kiválasztást azért is őszzel kell végeznünk, mivel a magnak valókat másképpen kell megtisztogatni, és télen át eltartani, mint a felhasználandókat.

A kétényáriak kiválasztásánál is azon elvet tartjuk szem előtt, hogy csak olyan példányok vétessenek magtermesztésre, a melyek teljesen hibátlanok, egészségesek, jó gyökérzetűek (pl. zeller, káposzta stb.), szép alakúak s általában a faj jellegét teljesen magukon viselik.

A kiválasztás után a magnak való gyökér-féléket úgy tisztogatjuk meg, hogy külső leveleiket késsel töben eltávolítjuk, a középső 4—6 szivlevelet sértetlenül hagyjuk, épp úgy gyökereiket is. A káposztaféléket pedig jó gyökérzettel együtt felszedjük, külső hibás és szétálló leveleiket tőből eltávolítjuk, és kissé megszikasztva rakjuk el. A felszedésre mindig száraz napos időt kell választanunk, mert a nedvesen elrakott növények, gyökerek és hagnak könnyen megromlanak.

A kiválasztott magnnövények legjobban valamely alkalmas pinczében vagy veremben homokos föld közé rétegezve vagy ültetve tarthatók el, némelyek azonban (pl. sárgarépa, petrezselyem, paszternák, zeller, párhagyma) künn hagyhatók az ágyásokban is, mely esetben nagyobb leveleiket a fagyok beálta előtt tisztogassuk le, s közülök a gyenge növéseket és sűrűn állókat huzogassuk ki. A hó alatt a fentebb említett növények igen jól kitelelnek; ha azonban száraz, hónélküli nagy hidegek vannak, akkor tanácsosabb a künn hagyott növényeket nehezen rothadó falevével, vagy fenyő-ágakkal kissé betakarni. Ezen betakarásnak, a hol sok egér van, az a hátránya, hogy alatta néha az egerek igen sok gyökeret elpusztítanak.

A pinczében elvermelt magnnövények gondos tisztogatása, szükség esetén a föld megöntözése és enyhe időjárás mellett a pincze szellőztetése elengedhetetlen kellék.

Befejezésül még a magtermesztés keresztül viteléről óhajtok megemlékezni a következőkben.

A magtermesztés, — mint már fentebb is említém, — csak akkor lehet kielégítő, ha az arra szánt növényt oly talajba juttatjuk, a mely az ő tenyésztési viszonyainak a lehető legjobban megfelel. Elhibázott eljárás lenne pl., ha az uborkát száraz, sovány talajba, vagy a babot, kivált pedig a lencsét nedves, kövér talajba vetnénk, mert ez által azt érnék el, hogy az uborka igen gyenge

termést, korán elsárguló, nyomorék uborkákat hozna, a bab és lencse pedig, ha az említett talajban nem is sárgulna el, bizonyára erős szárat, de kevés és hibás termést adna.

A talaj minősége szerint úgy kell megválasztanunk a természetű növényeket, hogy azok az egész tenyészeti idő alatt jól, de nem túl erősen fejlődjenek, mert a buja fejlődés a magtermés rovására leend. Különösen a talaj nedvességi viszonyait kell szem előtt tartani, mert úgy a nedveség, mint a szárazság kedvezőtlen hatással van a növények tenyészetére és azok magtermésére.

Szintugy nagy fontossága a magtermesztésnél a talaj gazdag vagy sovány volta is. A szélsőség e tekintetben is kedvezőtlen eredményt idéz elő. Általában kerüljük a közvetlen trágyázást a magtermő növények alá, mert ez esetben magtermésünk kevesebb és később lesz; viszont a sovány termő erőben levő föld kielégítő termést nem ad. Ha azonban a trágyázás a magtermesztés előtt elkerülhető nem volna, akkor csak gyengén trágyázzunk és a trágyázásra komposztot vagy jól érett trágyát használjunk.

Ezenkívül a magtermesztésre szánt területet ősszel jó mélyen felszántani vagy felásni egy esetben se mulasztjuk el, mert jó termésre csak jól s mélyen munkált talajban számíthatunk.

Magtermesztésre a magot mindig megbízható helyről szerezzük be és magától értetődőleg csakis a legjobb csiraképességű magot vessük el, melynek csiraképességét a vetés sűrűségének megállapítása végett okvetetlenül ki kell próbálni.

A mi a vetést illeti, ha direkt a magtermesztés a főcélunk, akkor a magot mindig ritkább sor- és tőtávolságra vessük, hogy így az egyes növények kedvezőbb tenyészeti feltételek közé juszanak és így jobb minőségű termést adjanak. Ez okból az egynyári növényeknél nem lehet eléggé ajánlani a kellő időben való ritkítást.

Ha pedig magtermesztés céljából kiteleltett növényeket, gyökereket vagy hagymákat ültetünk ki, ezeknek kiültetését mélyen (esetleg két ásonyomnyi mélyen) megmunkált talajba cselekedjük, különös figyelemmel arra, hogy az egyes növények gyökerei s a hagymák ne kerüljenek igen mélyre, sem pedig a föld fölé, azonkívül a hosszabb gyökereket (mint pl. a petrezselyem, sárgarépa,) úgy helyeztessenek a földbe, hogy gyökereik meg ne görbüljenek és a föld jól hozzájuk szoríttassék. Szóval a kiültetést nagy gonddal kell végezni, s ha az ültetést jó eső nem követi, igen ajánlatos a kiültetett növényeket jól beiszapolni.

A magtermő növények ápolása körül úgy a talajmunkákat, mint az öntözést, karózást stb.-t, gondosan és idejében végezzük, mert itt egy-egy munka elhalasztása vagy nem a kellő időben történt alkalmazása igen sok kárt okozhat a természetnek.

Hasonlóképpen nagy fontossága a magszedés idejének és módjának megállapítása is. Ezért folyton figyelemmel kell kísérnünk a magvak érését

s arra ügyeljünk, hogy az aratást korán ne kezdjük, mert ez esetben sok lesz a fejletlen mag, ha pedig ezen munkát későre hagyjuk, akkor meg egyes növényeknél a kipergés folytán sok mag kárba vesz. A husos termésűeket (paradicsom, uborka, dinnye stb.) hagyjuk teljes érésükig tövükön, s ha ez bekövetkezett, még leszedés után is ajánlatos ezeket egy ideig utóérésnek kitenni, s csak ezután szedjük ki belőlük a magot.

Végül megemlítendőnek tartom, hogy a magtermesztésnél legnagyobb gond a fajtisztaságra fordíttassék, mert e nélkül biztos és jövedelmező üzletet kötni nem lehet, de saját érdekünkben nem is tanácsos. Ez okból csak oly fajok és féleségek termesztésével foglalkozzunk, melyek egymástól nem fajzanak el.

Németh József.

A meggyfák Fusarium-betegsége.

A csonthéjas gyümölcsű fák, nevezetesen a meggyfák Monilia-betegsége hazánk területén is olyan pusztításokat vitt végbe, főleg az utolsó tiz esztendő folyamán, hogy az érdekelt szakemberek figyelmét a betegséget okozó gombának a tanulmányozására és a betegség kifejlődésének viszonyaira irányította. Még meg sem küzdöttünk a csonthéjas termésű gyümölcsfák eme konok ellenességével, máris új hirt veszünk arról, hogy egy idáig ismeretlen gomba, a Monilia-val hasonlóképpen, virágában öli el a remélhető termés hozamot.

Dr. Aderhold Rudolf, a proskai pomologiai intézet növénypathologusa, *Fusarium gemmiperda* új megnevezéssel ismerteti e gombának kártékony hatását. A betegség külső nyilvánulása annyira egyező a Monilia-ozta virágpusztulással, hogy igen valószínű, miszerint a Monilia-kártételeknek nézett betegségek egy része voltaképpen ennek a gombának tulajdonítandó. Mindenesetre nevezetes annak a megemlítése, hogy a Fusarium-ok a fák rákbetegségeit előidéző Nectria-gombagénusz bizonyos fajainak a conidium-állapotai, tehát a rákbetegséget okozó gombával közelebbi viszonyban vannak.

A szóbanforgó meggyfabetegséget, mely fölületes megtekintésre még a szakembereket is tévedésbe ejtheti, maga Aderhold figyelte meg olyan meggyfán, mely előző esztendőben (1897.) csakugyan moniliás volt; minthogy pedig az egész fán sehol sem akadtak Monilia-penészváncosok, e körülmény gyanút ébresztett. A vesszők fájában talált mycelium sokkal gyengébb és a Moniliaétól eltérő szerkezetű volt. A szóbanforgó gomba Fusarium-nak bizonyult. 1899-ben ez a betegségi tünet még nagyobb mérvekben nyilvánult, a mikor szintén ki volt zárva a Monilia-gomba okozta kártétel, a mi annál nevezetesebb, mert a Fusarium-gomba élőkódése folytán beállott virágpusztulás sok tekintetben emlékeztet a Monilia-betegség egyes tüneteire.

A lényeges eltérés, mely ezen betegséget a Monilia-betegségtől megkülönbözteti az, hogy a Fu-

sarium-okozta pusztítás csak a virágcsoportokra szorítkozik. A Monilia-betegsége olyannyira jellemző elhalt vesszők és galyak, az elbarnult tavaszi levelek ez esetben egészen hiányzanak; a Fusarium tehát nem hatol a vesszők szövetébe, csupán az általa megtámadott virágokat teszi tönkre, melyek a kocsánok alapján képződő paraszövet révén könnyen leválnak és lehullanak.

E betegség tehát hasonlóképpen bizonyos fokig való terméketlenséghez vezet, a nélkül, hogy az illető fáknak egyébként ártalmára volna. A betegség egyelőre Sziléziából ismeretes csupán. A fertőzött és már beteg külsejű virágokon szabad szemmel nem vehetők észre az élőködő, sem levegőbeli gombafonalak (mycelium), sem pedig stromatikus spóracsoportok nem láthatók rajtuk; csak mikroszkopi vizsgálat győz meg bennünket a conidiumok töménytelen jelenlétéről. Ha a beteg virágokat nyirkos helyre tesszük, már néhány nap múltán megjelennek a fölületen a hófehér levegőbeli gombafonalak a Fusarium-ra jellemző sporodochium-telepekkel, melyeknek sarlószerűen hajlott spórái eleinte egysejtűek, később 3—5 vagy több sejtűekké válnak, mindkét végükön kihegyezettek, egészen szintelenek, csak öregebb korban vörhenyesek.

Saccardo »Sylloge fungorum« XIII. köt. 941. lapja szerint a Prunus cerasus-on két faja szerepel e gombagénuszban, u. m. *Fusarium Cerasi* Roll & Ferr. meg a *Fus. pallens* Nees; egyike e fajoknak sem azonos a szóbanforgó virágpusztító gombával. Egyéb Prunus-fajokon ismeretes más Fusarium-fajok is eltérnek a szóbanforgó Fusariumtól. Meg kell itt jegyezni, hogy a Fusariumok a Nectria gombagénusz fajainak conidiumos ivadékaik, melyek között a *Nectria ditissima* Tul. mint a rákbetegség okozója ismeretes. Ezek szerint Aderhold új faj gyanánt ismerteti e gombát és *Fusarium gemmiperda* n. spec. névvel jelöli meg.

Fertőzési kísérletekből, melyek a szabadban tenyésztő cseresznyefák virágbimbóin tettek, kitűnt, hogy 4—6 nap elteltével az ismertett virágbar-nulások és a vele járó rothadási tünetek beállottak. Egy kilométernyire a fától meggyfabimbókon végzett fertőzések egészen hasonló módon viselkedtek; a fertőzés hatása már a 4-ik napon észlelhető volt.

Ezek szerint a Fusarium gemmiperda élőködő természetű, mely fertőzésének kedvező föltételét az uralkodó virágzásidőbeli nedvességben találja, huzamos ideig tartó esőzések következtében. A gomba egész fejlődésmenetét azonban, nemkülönben ezzel összefüggésben az áttelelő alakját és ennek viszonyait még nem ismerjük. Így tehát egyelőre további figyelésekre és vizsgálódásokra vagyunk utalva.

Schilberszky Károly.

Közhasznu kérdések és feleletek.

86. Kérdés. Községünk határában 200, 500 és 1240 □-öles kis parcellák vannak parlagon hagyva, melyekben azelőtt szőlő volt. Mit kellene ezekbe ültetni? Mi úgy gondoljuk, hogy pipaszárnak,

vagy botnak feldolgozandó meggyfát kellene ott nevelnünk!

Keszina.

Előljáróság.

86. Felelet. Helyi viszonyait és körülményeit nem ismervén, nagyon nehéz kérdésekre választ adnunk. A meggyfatermesztés, ha a talaj arra való, jövedelmező lehet. Ha vidékükön akár a vad meggy, akár a szelid diszlik: akkor a siker reményével meg lehet kezdeni a telepítést. Mielőtt azonban ebbe fognának, tessék tájékozódást szerezni az értékesítés iránt, nevezetesen, hogy ki fogja, minő áron és mennyi bizonyossággal a termést évenként megvenni, nem kell-e azt mint nyers anyagot esetleg nagyon messzire szállítani, mert a szállítási díj oly sok lehet, hogy felemészti azt, a mi a haszon lenne.

Rz.

87. Kérdés. Kérem a beküldött néhány őszi kajszinbaraczklevelet megvizsgálni. Az őszibaraczkfáim már tavaly mutatták ezen betegség jeleit, de quassia- és szappanoldattal permeteztük. A levelek nagyjából lehullottak, de azért a gyümölcs meg lehetős számmal igen szépen fejlődött. Az idén szintén permeteztem a fent említett oldattal, mindennek daczára a kajszinbaraczkfalevél mind így néz ki, míg az őszi teljesen lehullott. Előbbinek gyümölcsei lefagytak, utóbbi gyümölcsei még mindaddig szépen fejlődnek. Kérem az ellenszert velem közölni.

Szivác.

L. J.

87. Felelet. A beküldött nyáribaraczkfa leveleit a *Podosphaera tridactyla* nevezetű élőködő gomba támadta meg, melynek következtében a levelek idő előtt lehullanak. Védekezni ellene kénporozással lehet, úgy, hogy a legfinomabb kénport (kénvirág) a levelekre juttatjuk. E célra igen jól bevált a »La Torpille« nevű fújtatógép, melyet 36 korona árban a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete árusít. Kisebb kertészetekben igen jól alkalmazható a Király Alajos-féle kézi fújtató is (Budapest, Szabolcs-utca 4.). Az őszibaraczkfa leveleit az *Exoascus deformans* nevezetű élőködő gomba támadta meg; az ellene való védekezést illetőleg tessék elolvasni a »Gyümölcskertész« előző füzetében ugyanerre a kérdésre adott feleletet.

Sch.

88. Kérdés. Négyéves őszibaraczkfáim leveleit — melyből néhány darabot mutatványul idecsatolok — már a múlt évben is hasonló betegség támadta meg. Tisztelettel kérdelem, mi a baja? s helyes volna-e ellene b. lapja 1900. május 10-iki 9-ik számában 48. szám alatti felelet szerint védekezni?

Debreczen.

K. J.

88. Felelet. A leveleket az *Exoascus deformans* nevezetű gomba támadta meg; sziveskedjék erre vonatkozólag a »Gyümölcskertész« előző füzetének 82-ik számú kérdésére adott feleletet elolvasni és a szerint cselekedni.

Sch.

89. Kérdés. A beküldött szilvákat miféle rovar furkálja meg és miképpen lehet védekezni ezen roppant kártékony állat ellen?

Török-Sz.-Miklós.

M. J.

89. Felelet. A szilvagyümölcsökben talált rovarálcák egy darázsajtól, *Hopllocampa fulvicornis*, valók; az álheryónak sárga feje van, egész

testének alapszine pedig halavány sárgáspiros, erősen poloskaszagu állat. A különböző szilvafajtákat nem egyforma mértékben bántja és ez valószínűleg a virágzásbeli időkülönbségen alapszik; nevezetesen a korai fajták, így pl. az »Early prolific«, »korai kék rozsszal érő szilva«, »kék kajszinszilva« és a »kék Katalinszilva« keveset vagy éppen semmit se szenvednek tőle. Védekezés tekintetében ajánlatos a meglehetősen lomha darazsaknak a leszedése, csak napfényes időben élénkebbek. Rácsosfákról különösen könnyű azokat kézzel szedni, vagy borus időben és korán reggel valamibe belerázogatni. A darazs-álczalakta, ugynevezett férges szilvák rázogatóra könnyen lehullanak; ezeket is, meg a fa tövéhez hullottakat is összegyűjtjük és elégetjük vagy elássuk mélyen. Ezzel nem szabad késlekednünk, mivel a szilvából az álczák nemsokára kibujnak és tovább fejlődnek. Szükséges továbbá a férges szilvafa tövét őszkor felásatni és a földet jól megtapostatni; ezáltal a darazsbábok mélyebbre kerülve a föld alá, nekik meg nem felelő helyzet következtében elpusztulnak. Ritzema Bos hollandiai tanár ezenfelül még azt ajánlja, hogy a szilvafák koronáját tavasszal, közvetlenül a rügyfakadás előtt sűrű fekete bodzavirágfőzettel permetezzük meg, valamint a termés-kötés legelső időszakában ismételtén. A tapasztalás szerint a nőstény darazsak az ekként permetezett fáktól távoltartanak.

Sch.

90. Kérdés. Kérem az almaoltvány ágából szedett apró rovarok nevét és az ellenük való védekezésmódot tudatni; egyik fának a törzsén mintegy 150 lyukacska van. A széthasított lyukak mindegyikében találtam kis bogárkát, melyekből négyet beküldök, az ötödik nagyobb bogár a fa levelén volt.

Veresmart.

P. P.

90. Felelet. A beküldött almafa kérgéből származó orrmányos bogárkák neve *Magdalis ruficornis*, mely május második felében és júniusban szokott megjelenni, néha roppant mennyiségben; nemcsak az almafákon, hanem birsalmán, szilvafán, barackfán, ritkábban cseresznyefákon, sőt rózsafákon is előfordul. A bogár a fiatal levelek rágásával tesz károkat. Az álczája a kéreg alatt él és itt kigyózdó meneteket rág. Tetemesebb kártételről csak akkor és ott lehet szó, ha a bogár nagyon elszaporodik. Egyebet nem tehetünk ellene, mint a fákról a nevezett időszakban a bogarakat ernyőbe rázogatójuk és megsemmisítjük. Az ötödik bogár neve *Luperus rufipes*; ez a bogár tavasszal, főképpen májusban jelenik meg és a gyümölcsfákon is tömegesen látható. A leveleket rágása folytán átlyukgatja és ezért kártékony; különösen az almafák szenvednek tőle, még pedig leginkább az ujonnan ültetett törpefák. A kártételt fokozza az a körülmény, hogy ez a bogár májustól kezdve egész nyáron át található. Pusztítani legcélszerűbben úgy lehet, hogy korán reggel avagy borus időben kiterített szövetre rázogatójuk a bogarakat és azután megöljük.

Sch.

91. Kérdés. A »Gyümölcskertész« XI. évfolyamának 13. és 14. számában a 112. oldalon a *Fusicladium dendriticum* gomba elpusztítására a

következő permetező-keverék ajánlatott: 1 kgr égetett mész, $\frac{1}{2}$ kgr. kénvirág, 1 liter nyers glycerin és 10 liter víz összefőzve. Minthogy azonban a glycerin drága szer, vajjon nem helyettesíthetném-e azt szappanos vízzel?

M. J.

Budapest.

91. Felelet. Mikor az oltott meszet (a mit az égetett mészből és vízből kapunk) összefőzzük kénvirággal és vízzel, olyan oldatot kapunk, a melyben a mész és a kén egymással vegyileg egyesülve vannak, olyformán, mint a kénmájban a kalium a kénnel. A szer hatása is olyan mint a kénmáj-oldat. A glycerin célja a tapadás előmozdítása. Ezt nem lehet jól helyettesíteni szappanoldattal, mert attól oldhatatlan mézszappan képződik s így alkalmazása céltalan. Tessék hát — ha drágálja — elhagyni a glycerint és nélküle főzni meg a keveréket, vagy pedig az olcsóbb cukorrépa-melasse-val helyettesíteni a glycerint. Egyébiránt kénmáj oldatával is ugyanoly eredményeket ér el, mint ezzel a szerrel. Általában a kénmáj oldata (1—2%-os) igen jó szer egyéb gombabetegségek ellen is, például a lisztharmat ellen, valamint az őszibaracklevelek fodrosodását okozó gomba (*Exoascus deformans*) ellen is.

Gy.

92. Kérdés. Alma- és körtefáim szépen virágoztak, de elvirágzás után 4—5 napra az egész termés lehullott, holott a fák erőteljes növényben vannak, egészségesek. Mi lehet az oka a terméshiánynak és mit tehetnék ellene? Mit tegyek a borsómagvakkal, hogy a zsisziktól megszabaduljak?

Budapest.

O. J.

92. Felelet. Az alma- és körtefák virágait vagy fiatal kötődött termésait bizonyára valami rovarrellenség támadta meg és ezért hullottak le. Többféle ilyen kártékony rovára van e két fának, de mivel a kérdést tartalmazó levélhez a vizsgálandó anyagot nem csatolta, így látatlanban lehetetlen véleményt nyilvánítani. A mi a zsiszikes borsót illeti, erre nézve azt jegyezzük meg, hogy a magvetésre szánt borsót legalkalmasabban télen meleg helyen kitergetjük, mire az apró orrmányos bogarak a borsószemekből előbujnak és ekkor azokat könnyen elpusztíthatjuk. Az ilyen zsisziktelen borsószemek azért jól kicsiráznak. A borsóra nézve egyébiránt tudni kell, hogy száraz és tulmeleg vidékeken a zsisziktól nem lehet szabadulni, zsisziktelen borsók olyan vidékeken tenyésznek, a hol bő harmatozás és mérsékelt nyári melegség van.

Sch.

93. Kérdés. Sziveskedjék velem közölni, hogy mi az oka annak, hogy az őszibarackfák levelei összekunkorodva a fákról leesnek. Art-e ezen betegség a fának s akadályozza-e a gyümölcs megérését? Van-e ez ellen védekezési mód s mi az?

Nagy-Szt. Miklós.

Sz. A.

93. Felelet. A kérdés alapján nem lehet megmondani, hogy levéltetvektől ered-e az őszibarackfák leveleinek a zsugorodása vagy pedig az *Exoascus deformans* nevezetű gombától? Jobb lett volna magát a beteg részt beküldeni, mert így látatlanban nem lehet a bajt megállapítani és természetesen

a védekezésre vonatkozó tanácsal sem szolgálhatunk.

Sch.

94. *Kérdés.* A kösmétebokrok levelei le vannak pusztulva évek óta; thanatonnal permeteztünk ellene, de eredménytelenül, be is hamuztam a hernyókat, de sikertelenül. Kérem a megfelelő védekezésre való tanácsot velem közölni.

Zala-Csány.

S. A.

94. *Felelet.* A beküldött kösmétegalyleveleit a *kösmételevéldarázs* (*Nematis ventricosus*) kukacza vagyis álhernyója tette tönkre. A megfelelő védekezési módot leirtuk a »Gyümölcskertész« folyó évi folyamának 104-ik lapján a hasonló kérdésben megadott 80-ik számú feleletben. Tessék azt elolvasni.

Sch.

95. *Kérdés.* Beküldök 4 drb körtegyümölcsöt »Angoulêmei herczegnő« körtefákról, melyeket véleményem szerint a *Phytoptus piri* támadt meg. Tavasszal rügyfakadás előtt és virágzás után 1%-os bordeaux-i keverékkel permeteztem ez ellen; a levelekre úgy látszik jó hatással volt, de a gyümölcsök megfeketedtek. Miképpen menthetem meg az idei körtetermést?

Budapest.

L. E.

95. *Felelet.* A beküldött körtegyümölcsöket nem a *Phytoptus piri* nevezetű atka bántotta, hanem a *Fusicladium prinum* nevezetű gombától ered a kártétel. Sziveskedjék tehát a »Gyümölcskertész«-ben a kártevő ellen ismételt adott védekezési tanácsot követni és akkor a baj, ha nem is kerülhető el tökéletesen, de bizonyára nagy mértékben sikerül a kártételt korlátozni.

Sch.

96. *Kérdés.* Kérem a beküldött almafaleveleket megvizsgálni és a kártevő ellen a kellő védekezési módot velem tudatni; thanatonnal szoktam védekezni, de mivel itt Észtergomban nem lehet kapni, kérem a beszerzési forrást is tudatni. Valaki azt tanácsolta nekem, hogy permetezzem a fákat lóhúgygyal, nem árt ez a fának?

Budapest.

M. J.

96. *Felelet.* A beküldött almafaleveleket az *Aphis mali* nevezetű levéltetűfaj lepte el nagyobb mértékben; ellene — a mint ez a »Gyümölcskertész« hasábjain már ismételt közölve volt — quassia-főzettel vagy thanatonnal kell védekezni. A mi a thanaton beszerzés módját illeti, arra nézve tudatjuk, hogy ezt a mérges anyagot hatósági (polgármesteri vagy szolgabírói) engedelemre minden nagy-dohánykereskedésben lehet ma már kapni. A thanatonból 100 liter vízre 2—3 kg-ot veszünk; érett vagy még csak éredő gyümölcsöt ezzel az anyaggal ne permetezzünk, mert az bagóizú lesz tőle. A lóhúgygyal való permetezési tanácsal tessék felhagyni, mert az nemcsak hogy nem öli meg a levéltetűket, hanem még azonfelül árt is a lombzatnak.

Sch.

97. *Kérdés.* St.-Julien és Myrobalán alanyokra óhajtanék nyáribarackot és ringló-szilvát szemezni. Tisztelettel kérdelem: mikor fog a szemzés jobban sikerülni, júliusban vagy augusztusban? Továbbá: melyik alanyra szemezzem a nyáribarackot és

melyikre a ringló-szilvát? Végül: kérem ezekből a jobb fajtákat ajánlani.

R.-Kécsa.

R. J.

97. *Felelet.* Azt, hogy valamely vidéken júliusban vagy augusztusban sikerül-e jobban az alvó szemzés, tisztán a helyi tapasztalatoknak kell eldönteniök. Egyik helyen ugyanis azt tapasztalhatni, hogy augusztusban az alanyok héja már nem válik el fájától; itt tehát júliusban kell szemezni. Más helyen meg az ekkor végzett alvó szemzések életre kelve kihajtanak, a mi éppen nem kívánatos, a miért is az augusztusi szemzés van helyén. Szóval: az égalj, fekvés, a talaj, az esőzés eloszlása, az alany neme, sőt annak állapota is: többekévesebb befolyással vannak arra, hogy a szemzést mikor a leghelyesebb végezni. Mindezek figyelembe vétele mellett, tekintve, hogy a St.-Julien szilva jóval előbb befejezi tenyészetét, mint a Myrobalán, csak azt ajánlhatjuk, hogy a St.-Julien szilva-alanyokat előbb kell szemzés alá venni, mint a Myrobalánokat. A nyáribarack és a ringló-szilvák mindkét alanyon egyformán tenyésznek. Mellesleg megjegyzem, hogy az *őszibarack* csakis a St.-Julien szilván ered meg jól és ad tartós fákat, miért is ezt — ha szilvára oltjuk — csakis erre kell oltani. A nyáribarackok közül ajánlom: a *Magyar legjobbat* és a *Holub csukros barackját*; a ringló-szilvák közül pedig a *Kirkét*, *Althánt*, *Nagy zöld ringlót* és a *Tarka perdrigont*. Piaczi értéke a ringló-szilvák közül a Nagy zöld ringlóé a legnagyobb, mert ezt tudvalevőleg félelret korábban gőzbenfőzésre is szokták felhasználni. Éretten pedig ez is, mint a többi, nyersfogyasztásra vagy szeszfőzésre való.

A.

98. *Kérdés.* Tisztelettel kérem velem tudatni, hogy a körtefajták között melyik a legjobb, legtartósabb téli késői piaczos körte, a mely nagyban való termesztésre ajánlatos és minő talajt szeret?

Herincse.

B. J.

98. *Felelet.* Éppen e lapok idei évfolyamában hoztunk egy kimerítő közleményt: »*Fokozzuk körte-termesztésünket*« cím alatt, a melyben a feltett kérdésre bő feleletet talált volna, ha azt elolvassa vala; mert abban egy csomó fajta névleg is fel lett sorolva, mint olyan, a melyekkel ajánlatos kísérletet tenni. Tessék tehát utólag ezeket a közleményeket elolvasni és az ott ajánlott fajták közül néhányval kísérletet tenni. Nincs könnyebb mint néhány gyümölcsnevet felsorolni; de nagy kérdés: beválnak-e? Mert nemcsak a talaj, hanem az égalj és fekvés, sőt még a tenyésztési eljárás is nagy befolyással van valamely gyümölcsfajta diszlésére. Végül felemlitem, hogy Máramarosmegye részére csak a Liegel téli vajkörte és az Erdei vannak nagybantermesztésre ajánlva. Ezenkívül sok helyen, pl. Huszton vagy M.-Szigeten is, Török ur ültetett nagyobb mennyiségben *Téli esperest*. Tessék utánna tudakozódni és ha az ott bevált, s talaja és fekvése azokéval egyező, akkor tessék ezt a fajtát ültetni; mert ez késő téli is, piaczos is.

A.

99. *Kérdés.* Hány évig lehet a nagyszemű számcózárt egy helyben kielégítő termő erőben fenn-

testének alapszine pedig halavány sárgáspiros, erősen poloskaszagu állat. A különböző szilvafajtákat nem egyforma mértékben bántja és ez valószínűleg a virágzásbeli időkülönbségen alapszik; nevezetesen a korai fajták, így pl. az »Early prolific«, »korai kék rozsszal érő szilva«, »kék kajszinszilva« és a »kék Katalinszilva« keveset vagy éppen semmit se szenvednek tőle. Védekezés tekintetében ajánlatos a meglehetősen lomha darazsaknak a leszedése, csak napfényes időben élénkebbek. Rácsosfákról különösen könnyű azokat kézzel szedni, vagy borus időben és korán reggel valamibe belerázogatni. A darázs-álczalakta, ugynevezett férges szilvák rázogatóra könnyen lehullanak; ezeket is, meg a fa tövéhez hullottakat is összegyűjtjük és elégetjük vagy elássuk mélyen. Ezzel nem szabad késlekednünk, mivel a szilvából az álczák nemsokára kibujnak és tovább fejlődnek. Szükséges továbbá a férges szilvafa tövét őszkor felásatni és a földet jól megtapostatni; ezáltal a darazsbábok mélyebbre kerülven a föld alá, nekik meg nem felelő helyzet következtében elpusztulnak. Ritzema Bos hollandiai tanár ezenfelül még azt ajánlja, hogy a szilvafák koronáját tavasszal, közvetlenül a rügyfakadás előtt sűrű fekete bodzavirágfőzettel permetezzük meg, valamint a termés-kötés legelső időszakában ismételt. A tapasztalás szerint a nőstény darazsak az ekként permetezett fáktól távoltartatnak.

Sch.
90. *Kérdés.* Kérem az almaoltvány ágából szedett apró rovarok nevét és az ellenük való védekezésmódot tudatni; egyik fának a törzsén mintegy 150 lyukacska van. A széthasított lyukak mindegyikében találtam kis bogárkát, melyekből négyet beküldök, az ötödik nagyobb bogár a fa levelén volt.

P. P.
Veresmart.

90. *Felelet.* A beküldött almafa kérgéből származó orrmányos bogárkák neve *Magdalis ruficornis*, mely május második felében és júniusban szokott megjelenni, néha roppant mennyiségben; nemcsak az almafákon, hanem birsalmán, szilvafán, barackfán, ritkábban cseresznyefákon, sőt rózsafákon is előfordul. A bogár a fiatal levelek rágásával tesz károkat. Az álczája a kéreg alatt él és itt kigyózdó meneteket rág. Tetemesebb kártételről csak akkor és ott lehet szó, ha a bogár nagyon elszaporodik. Egyebet nem tehetünk ellene, mint a fákról a nevezett időszakban a bogarakat ernyőbe rázogatójuk és megsemmisítjük. Az ötödik bogár neve *Luperus rufipes*; ez a bogár tavasszal, főképpen májusban jelenik meg és a legkülönbféle lombos fákon található. A leveleket rágása folytán átlukgatja és ezért kártékony; különösen az almafák szenvednek tőle, még pedig leginkább az ujonnan ültetett törpefák. A kártételt fokozza az a körülmény, hogy ez a bogár májustól kezdve egész nyáron át található. Pusztítani legcélszerűbben úgy lehet, hogy korán reggel avagy borus időben kiterített szövetre rázogatójuk a bogarakat és azután megöljük.

Sch.
91. *Kérdés.* A »Gyümölcskertész« XI. évfolyamának 13. és 14. számában a 112. oldalon a *Fusicladium dendriticum* gomba elpusztítására a

következő permetező-keverék ajánlatott: 1 kgr égetett mész, $\frac{1}{2}$ kgr. kénvirág, 1 liter nyers glicerin és 10 liter víz összefőzve. Minthogy azonban a glicerin drága szer, vajjon nem helyettesíthetném-e azt szappanos vízzel?

Budapest.

M. J.

91. *Felelet.* Mikor az oltott meszet (a mit az égetett mészből és vízből kapunk) összefőzzük kénvirággal és vízzel, olyan oldatot kapunk, a melyben a mész és a kén egymással vegyileg egyesülve vannak, olyformán, mint a kénmájban a kalium a kénnel. A szer hatása is olyan mint a kénmáj-oldaté. A glicerin célja a tapadás előmozdítása. Ezt nem lehet jól helyettesíteni szappanoldattal, mert attól oldhatatlan mésszappan képződik s így alkalmazása céltalan. Tessék hát — ha drágálja — elhagyni a glicerint és nélküle főzni meg a keveréket, vagy pedig az olcsóbb cukorrépa-melasse-val helyettesíteni a glicerint. Egyébiránt kénmáj oldatával is ugyanoly eredményeket ér el, mint ezzel a szerrel. Általában a kénmáj oldata (1—2 0/0-os) igen jó szer egyéb gombabetegségek ellen is, például a lisztharmat ellen, valamint az őszibaracklevelek fodrosodását okozó gomba (*Exoascus deformans*) ellen is.

Gy.

92. *Kérdés.* Alma- és körtefáim szépen virágoztak, de elvirágzás után 4—5 napra az egész termés lehullott, holott a fák erőteljes növényben vannak, egészségesek. Mi lehet az oka a terméshianyának és mit tehetnék ellene? Mit tegyek a borsómagvakkal, hogy a zsisziktól megszabaduljak?

Budapest.

O. J.

92. *Felelet.* Az alma- és körtefák virágait vagy fiatal kötődött terméseit bizonyára valami rovarrellenség támadta meg és ezért hullottak le. Többféle ilyen kártékony rovára van e két fának, de mivel a kérdést tartalmazó levélhez a vizsgálandó anyagot nem csatolta, így látatlanban lehetetlen véleményt nyilvánítani. A mi a zsiszikes borsót illeti, erre nézve azt jegyezzük meg, hogy a magvetésre szánt borsót legalkalmasabban télen meleg helyen kitergetjük, mire az apró orrmányos bogarak a borsószemekből előbujnak és ekkor azokat könnyen elpusztíthatjuk. Az ilyen zsisziktelen borsószemek azért jól kicsiráznak. A borsóra nézve egyébiránt tudni kell, hogy száraz és tulmeleg vidékeken a zsisziktól nem lehet szabadulni, zsisziktelen borsók olyan vidékeken tenyésznek, a hol bő harmatozás és mérsékelt nyári melegség van.

Sch.

93. *Kérdés.* Sziveskedjék velem közölni, hogy mi az oka annak, hogy az őszibarackfák levelei összekunkorodva a fákról leesnek. Árt-e ezen betegség a fának s akadályozza-e a gyümölcs megérését? Van-e ez ellen védekezési mód s mi az?

Nagy-Szt-Miklós.

Sz. A.

93. *Felelet.* A kérdés alapján nem lehet megmondani, hogy levéltetvektől ered-e az őszibarackfák leveleinek a zsugorodása vagy pedig az *Exoascus deformans* nevezetű gombától? Jobb lett volna magát a beteg részt beküldeni, mert így látatlanban nem lehet a bajt megállapítani és természetesen

a védekezésre vonatkozó tanácsal sem szolgálhatunk.

Sch.

94. *Kérdés.* A köszmétebokrok levelei le vannak pusztulva évek óta; thanatonnal permeteztünk ellene, de eredménytelenül, be is hamuztam a hernyókat, de sikertelenül. Kérem a megfelelő védekezésre való tanácsot velem közölni.

Zala-Csány.

S. A.

94. *Felelet.* A beküldött köszmétegalyleveleket a *köszmételevéldarázs* (*Nematis ventricosus*) kukacza vagyis álhernyója tette tönkre. A megfelelő védekezési módot leirtuk a »Gyümölcskertész« folyó évi folyamának 104-ik lapján a hasonló kérdésben megadott 80-ik számú feleletben. Tessék azt elolvasni.

Sch.

95. *Kérdés.* Beküldök 4 drb körtegyümölcsöt »Angoulêmei herczegnő« körtefákról, melyeket véleményem szerint a *Phytoptus piri* támadt meg. Tavasszal rügyfakadás előtt és virágzás után 1 % -os bordeaux-i keverékkel permeteztem ez ellen; a levelekre úgy látszik jó hatással volt, de a gyümölcsök megfeketedtek. Miképpen menthetem meg az idei körtetermést?

Budapest.

L. E.

95. *Felelet.* A beküldött körtegyümölcsöket nem a *Phytoptus piri* nevezetű atka bántotta, hanem a *Fusicladium pirinum* nevezetű gombától ered a kártétel. Sziveskedjék tehát a »Gyümölcskertész« -ben a kártevő ellen ismételt adott védekezési tanácsot követni és akkor a baj, ha nem is kerülhető el tökéletesen, de bizonyára nagy mértékben sikerül a kártételt korlátozni.

Sch.

96. *Kérdés.* Kérem a beküldött almafaleveleket megvizsgálni és a kártevő ellen a kellő védekezési módot velem tudatni; thanatonnal szoktam védekezni, de mivel itt Esztergomban nem lehet kapni, kérem a beszerzési forrást is tudatni. Valaki azt tanácsolta nekem, hogy permetezzem a fákat lóhúgygyal, nem árt ez a fának?

Budapest.

M. J.

96. *Felelet.* A beküldött almafaleveleket az *Aphis mali* nevezetű levéltetűfaj lepte el nagyobb mértékben; ellene — a mint ez a »Gyümölcskertész« hasábjain már ismételt közölve volt — quassia-főzettel vagy thanatonnal kell védekezni. A mi a thanaton beszerzés módját illeti, arra nézve tudatjuk, hogy ezt a mérges anyagot hatósági (polgármesteri vagy szolgabirói) engedelemre minden nagy-dohánykereskedésben lehet ma már kapni. A thanatonból 100 liter vízre 2—3 kgrmmot veszünk; érett vagy még csak érédo gyümölcsöt ezzel az anyaggal ne permetezzünk, mert az bagóizú lesz tőle. A lóhúgygyal való permetezési tanácsal tessék felhagyni, mert az nemcsak hogy nem öli meg a levéltetűveket, hanem még azonfelül árt is a lombzatnak.

Sch.

97. *Kérdés.* St.-Julien és Myrobalán alanyokra óhajtának nyáribarackot és ringló-szilvát szemezni. Tisztelettel kérdem: mikor fog a szemzés jobban sikerülni, júliusban vagy augusztusban? Továbbá: melyik alanyra szemezzem a nyáribarackot és

melyikre a ringló-szilvát? Végül: kérem ezekből a jobb fajtákat ajánlani.

R.-Kécsa.

R. J.

97. *Felelet.* Azt, hogy valamely vidéken júliusban vagy augusztusban sikerül-e jobban az alvó szemzés, tisztán a helyi tapasztalatoknak kell eldönteniök. Egyik helyen ugyanis azt tapasztalhatni, hogy augusztusban az alanyok héja már nem válik el fájától; itt tehát júliusban kell szemezni. Más helyen meg az ekkor végzett alvó szemzések életre kelve kihajtanak, a mi éppen nem kívánatos, a miért is az augusztusi szemzés van helyén. Szóval: az égalj, fekvés, a talaj, az esőzés eloszlása, az alany neme, sőt annak állapota is: többé-kevésbé befolyással vannak arra, hogy a szemzést mikor a leghelyesebb végezni. Mindezek figyelembe vétele mellett, tekintve, hogy a St.-Julien szilva jóval előbb befejezi tenyészetét, mint a Myrobalán, csak azt ajánlhatjuk, hogy a St.-Julien szilvalanyokat előbb kell szemzés alá venni, mint a Myrobalánokat. A nyáribarack és a ringló-szilvák mindkét alanyon egyformán tenyésznek. Mellesleg megjegyzem, hogy az *öszibarack* csakis a St.-Julien szilván ered meg jól és ad tartós fákat, miért is ezt — ha szilvára oltjuk — csakis erre kell oltani. A nyáribarackok közül ajánlom: a *Magyar legjobb* és a *Holub czukros barackját*; a ringló-szilvák közül pedig a *Kirkét*, *Althánt*, *Nagy zöld ringlót* és a *Tarka perdrigont*. Piaczi értéke a ringló-szilvák közül a Nagy zöld ringlóé a legnagyobb, mert ezt tudvalevőleg félérett korában gőzbenfőzésre is szokták felhasználni. Éretten pedig ez is, mint a többi, nyersfogyasztásra vagy szesz-főzésre való.

A.

98. *Kérdés.* Tisztelettel kérem velem tudatni, hogy a körtefajták között melyik a legjobb, leg-tartósabb téli késői piacos körte, a mely nagyban való termesztésre ajánlatos és minő talajt szeret?

Herincse.

B. J.

98. *Felelet.* Éppen e lapok idei évfolyamában hoztunk egy kimerítő közleményt: »*Fokozzuk körte-termesztésünket*« cím alatt, a melyben a feltett kérdésre bő feleletet talált volna, ha azt elolvassa vala; mert abban egy csomó fajta névleg is fel lett sorolva, mint olyan, a melyekkel ajánlatos kísérletet tenni. Tessék tehát utólag ezeket a közleményeket elolvasni és az ott ajánlott fajták közül néhányval kísérletet tenni. Nincs könnyebb mint néhány gyümölcsnevet felsorolni; de nagy kérdés: beválnak-e? Mert nemcsak a talaj, hanem az égalj és fekvés, sőt még a tenyészési eljárás is nagy befolyással van valamely gyümölcsfajta diszlésére. Végül felemlitem, hogy Máramarosmegye részére csak a Liegel téli vajkörte és az Erdei vannak nagybantermesztésre ajánlva. Ezenkívül sok helyen, pl. Huszton vagy M.-Szigeten is, Török ur ültetett nagyobb mennyiségben *Téli esperest*. Tessék utánna tudakozódni és ha az ott bevált, s talaja és fekvése azokéval egyező, akkor tessék ezt a fajtát ültetni; mert ez késő téli is, piacos is.

A.

99. *Kérdés.* Hány évig lehet a nagyszemű számozát egy helyben kielégítő termő erőben fenn-

tartani. Szükséges-e az indákat lemetélni? Átültetéskor eldobandók-e az öreg tövek?

100. *Kérdés.* Van-e tudomása a t. szerkesztőségnek a »Puritán« nevű szőlőnek filloxera-ellentálló képességéről? Nem kockáztatott dolog-e annak saját használatra foganatosítandó nagyban való szaporítása?

Orczyfalva.

Cs. J.

99. *Felelet.* A szamócszát csapadékosabb vidéken 4—6 évig, szárazabb klíma mellett 3—4 évig hagyják, mert ennyi ideig ad kielégítő termést. Az indákat folyton metélni kell. A kitermett öreg tövek további szaporításra nem alkalmasok és így értéktelenek. Szaporítani a meggyökeresedett ostorindákról kell, erre a célra az utolsó évben annyi ostorindát kell hagyni, hogy fedezze a szaporítandó szükségletet.

Rz.

100. *Felelet.* A Puritán szőlővesszőt saját tapasztalatunkból nem ismerjük; annyit azonban vélünk: ha csakugyan birna azzal az ellentálló képességgel, a mint az *eladók* hirdetik: — arról mi is tudomással birnánk.

Rz.

Vegyes közlemények.

Klotild és Augusztia főhercegasszonyok a m. kir. kertészeti tanintézetben. A gellérthegyi kertészeti tanintézetet csak röviddel ezelőtt látogatta meg királyunk fiatalabb leánya *Mária Valéria* főhercegasszony s május 24-én a déli órákban ismét fenséges vendégek keresték azt fel, nevezetesen *Klotild* és *Augusztia* főhercegasszonyok, a kik annyira váratlanul jelentek ott meg, hogy még *Darányi* földmivelésiügyi miniszter sem tudott előzetesen a látogatásról. Így a magas vendégek az igazgató kalauzólása mellett tekintették meg e szép telepet, mely annyira megnyerte tetszésüket, hogy kilátásba helyezték annak ismételt meglátogatását.

Gazdakörök (gazdák vagy földmivelők szövetsége). A Magyar Gazdaszövetségnek egyik legfőbb törekvése a kiscgazdák és földmivelők támogatása s érdekeiknek hathatós előmozdítása. Hogy ez minél eredményesebb legyen, legsürgősebb feladat a kiscgazdák és földmivelők szervezkedése. A szervezkedés módozatainak megbeszélése céljából a Magyar Gazdaszövetség a f. évi június hó 12-én, csütörtökön, d. u. fél 4 órakor Budapesten a vármegyeház dísztermében egy értekezletet tart, melyen szívesen látja a lelkészeket, tanítókat és jegyzőket, valamint mindazon birtokosokat, gazdákat és földmivelőket, kik a földmivelők szervezkedésénél, illetve a községi gazdakörök létesítésénél (földmivelők vagy gazdák szövetsége) közreműködni hajlandók. Ezen értekezleten a fölkért előadók részletesen fogják ismertetni a kiscgazdák és földmivelők szervezkedésének szükségességét vagyis a gazdakörök célját, hivatását és működési irányát.

Piros vagy vérbélű dió. Szerkesztőségünkbe, Sopronból *Hajnal Endre* ügyvéd úr lapunk egyik t. előfizetője néhány szem pirosbélű diót küldött

mutatóba. Midőn a szíves beküldőnek az érdekes küldeményért e helyen köszönetet mondunk, megjegyezzük, hogy éppen most hirdetnek ilyen diófákat a külföldi árjegyzékek és pedig meglehetősen magas áron *Juglans regia rubra* név alatt. A hol tehát ez a dió megterem, valószínűleg lehetne vele egy kis üzletet csinálni. A piros- vagy vérbélű dió különben közepes nagyságu, vékonyhéjú, telt belü és kellemes ízű. A magvát borító hártvás héj: vérpiros vagy sötétmeggyiszinpiros, a melynek különösen ott van nagyobb értéke, a hol a diót feltörve, nyersen élvezik.

A gyümölcsértékesítés Beregben. Beregme gyében a mult esztendőben nagy szilvatermés volt. Akkor többek kezdesére szövetkezet alakult, mely az értékesítést lebonyolította. Mint Munkácsról jelentik, *Kazy* József kormánybiztos kezdeményezésére a napokban újra összehívták a gyümölcsértékesítő mozgalom vezetőit és *Hrehuss* takarékpénztári igazgató elnöklete alatt megbeszéltek a folyó évben teendő intézkedéseket. Elhatározták, hogy közelebb összehívják az érdekeltséget, melyen eldöntik: szövetkezet vagy egyesület alakuljon-e? A kérdés előkészítésére szervező bizottságot küldöttek ki.

Ausztráliai gyümölcs Angliában. Az angol imperialisztikus politika tudvalevőleg nagyon kedvez a *gyarmatok* behozatalának. Ezek között első helyen áll *Ausztrália*, melynek *borai* máris igen élénken és érezhetően versenyeznek az európai borokkal az angolországi piacokon. Jelentkezik azonban az ausztráliai *gyümölcs* is. *Liverpoolban* a lefolyt április hóban érkeztek meg az első friss gyümölcsszállítmányok *Taszmaniából* és jó keresletnek örvendtek. A gyümölcs kitünő állapotban érkezett meg, de kicsi volt. Az alma ládája 9:00—16:20 koronába került, míg az uj skóczi nonpareille áru 23:40—25:80 korona.

A Riviera virágtermesztése az 1901/902. év telén. Nizzai konzulátusunknak mult havi jelentésében érdekes adatok foglaltatnak a francia Riviera virágtermesztéséről. A vidék legjövedelmezőbb kereseti forrása a rózsatermesztés, s minthogy az előbbi esztendőben a rózsakivitel igen föllendült és az árak jelentékenyen emelkedtek, a folyó évben a termesztés is megkétszereződött a mult évhez képest. Az 1901/902. évi téli szezon terméseredménye azonban nem felelt meg a várakozásoknak. A szabadföldi fajták közt legkedveltebb volt a *Safrano* és *Paul Nabonnand*, az előbbi halvány sárga árnyalattal, míg a növényházakból kikerült fajták közt a legnagyobb kedveltséget és igen magas árakat az *Ulrich Brunner*, *Paul Neyron* és *La France* értek el. Tekintettel a rózsauiltetvények könnyű művelésére, gazdag termésére s főleg arra, hogy a rózsát betegségek nem igen bántják, míg a szegfűt, ibolyát és jázmint a legjobb években is különféle betegségek fenyegetik, a rózsauiltetvények igen kiterjedtek. Minél jobban terjed a rózsza mezei művelése, annál inkább háttérbe szorul a gabonaművek termesztése. Ujabban lendületet vett az ibolyatermesztés is. A termesztők fő törekvése az,

hogy az ibolyát december havában hozhassák piacra, a mikor kilogrammonként 15—20 frankkal fizetik, míg később, februárban, márcziusban 1—2 frankra csökken az ár. A szegfűtermesztés mindinkább csökken, részben a nehéz kezelés, részben a gyakori betegségek miatt, amelyek a leggondosabb ápolás mellett is elkerülhetetlenek. Igen szépen díszlik a szegfű az olasz Rivierán, ahonnan Franciaország jelentékeny mennyiséget importál. (O.)

Amerikai szőlővesszők bevitelének eltöltése Bulgáriában. A bulgáriai kereskedelmi és földművelésügyi miniszter az amerikai szőlővesszőknek külföldről való bevitelét a folyó év elejétől rendeletileg megtiltotta. Mint *Viddin*ből jelentik, a viddini kerületbe eddig jelentékeny mennyiségben vittek be nemesített amerikai szőlővesszőt Magyarországból. (O.)

Az Egy-Államok gyümölcs- és zöldség-kivitele. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur *new-yorki* szaktudósítója az Egyesült-Államok 1901. évi kivitelét a fontosabb cikkek szerint csoportosítva és a beviteli országok feltüntetésével összeállította s ebből a következő adatokat közöljük:

	Évi kivitel értéke dollárokból (1 dollár = 5 korona)
<i>Alma, friss:</i>	
Belgiumba	4,923
Nagy-Britanniába	1.039,638
Bermudába	5,817
Nova Scotiába, New-Brunswickbe stb.	4,517
Quebecbe, Ontarioba, Manitobába stb.	10,814
Brit-Columbiába	29,738
Mexicóba	10,273
Brit-Nyugatindiába	4,545
Cubába	27,047
Braziliába	5,011
Brit-Guyanába	1,215
Chinai birodalomba	1,411
Honkongba	13,038
Japánba	7,745
Brit-Ausztrálázsziába	24,582
Fülöpszigetekre	1,554
<i>Szilva, friss:</i>	
Belgiumba	131,210
Dániába	35,598
Franciaországba	199,389
Hollandiába	347,470
Svédország és Norvégiába	9,861
Nagy-Britanniába	312,083
Nova Scotiába, New-Brunswickbe stb.	5,782
Quebecbe, Ontarioba, Manitobába stb.	70,323
Brit-Columbiába	5,564
Cubába	1,941
Brit-Ausztrálázsziába	3,922
Brit-Afrikába	6,260
<i>Alma, aszalt:</i>	
Belgiumba	353,598
Dániába	21,144
Franciaországba	94,419
Németországba	932,524
Hollandiába	624,124
Svédország és Norvégiába	35,036
Nagy-Britanniába	165,574

	Évi kivitel értéke dollárokból
Brit-Ausztrálázsziába	7,571
Brit-Afrikába	6,363
<i>Burgonya:</i>	
Bermudába	6,952
Brit-Hondurasba	2,303
Quebecbe, Ontarioba, Manitobába stb.	12,681
Brit-Columbiába	26,352
Guatemalába	4,903
Hondurasba	2,770
Nicaraguába	4,983
Salvadorba	1,901
Mexicoba	54,194
Brit-Nyugatindiába	15,132
Cubába	381,418
Holland Nyugatindiába	2,648
San Domingóba	2,007
Colombiába	5,430
Brit-Guyanába	4,219
Venezuelába	3,029
Honkongba	2,303
Fülöpszigetekre	35,015

Hagyma:

Brit-Hondurasba	1,669
Nova Scotiába, New-Brunswickbe stb.	4,967
Quebecbe, Ontarioba, Manitobába stb.	10,983
Brit-Columbiába	10,738
Costa Ricába	2,731
Hondurasba	1,579
Nicaraguába	1,650
Mexicoba	16,448
Miquelonba, Langleybe stb.	2,159
Brit-Nyugatindiába	5,948
Cubába	15,701
Porto-Ricoba	3,729
San-Domingoba	2,042
Brit-Ausztrálázsziába	51,795
Fülöpszigetekre	16,719
Braziliába	1,030
Colombiába	6,145
Brit-Guyanába	1,084

Üzleti közös tárcza.

Oltógummi zöldoltáshoz. „Excelsior“ név alatt forgalomba hozott, eddig felülmulhatlan, elszakadás, lepattogás ki van zárva; nap heve, eső vagy bármilyen külső befolyástól szét nem mállik, ruganyosságát el nem veszíti; egy kilogrammra körülbelül 11,500 drb megy, míg a többiből csak 3000—3500 darab 20 koronával szemben. Az Excelsior gummi-szalagokkal bárki könnyen 95—98% megeredést elérhet; *kilogrammja 50 korona, 1/4 kilogramm 15 korona.* Ismételőknak, vagy 3 kilogrammon felül 45 korona. *Zöld oltó galyakat 760 legjobb fajból árjegyzék szerint szállít Willinger Márton, Zomba.*

Gyümölcsstermelők, a kik gyümölcsüket jó árban értékesíteni kívánják, azok forduljanak Katona József gyümölcskereskedőhöz, Budapest, központi vásárcsarnok.

Eladó saját termésű hegyi fajborok. Gyöngyösi új siller »kadarka« 34 fillér, Gyöngyösi új fehér »fehér kadarka« 34 fillér, »ezerjő« 36 fillér, »rizling« 40 fillér, Gyöngyösi ó fehér »Margit« 48 fillér, »ezerjő« 52 és 56 fillér, Gyöngyösi ó vörös »burgundi« 64 fillér, Visontai ó vörös »burgundi« 80 és 96 fillér, Visontai ó »rizling« 72 fillér literenkint, utánvéttel 60, 110 és 160 literes hordókban. Hordók felszámíthatnak, de bérmentes hazaszállítás esetén a felszámított árban visszavétetnek. Töltésre is elfogadhatnak hordók. **Saját főzésű tiszta Cognak,** 1 literes palaczk ára 3 K. 20 fillér, **ugy saját főzésű tiszta törkölypálinka,** 1 literes palaczk 1 K. 70 fillér az üvegek árával együtt, tetszés szerinti mennyiségben, melyek legolcsóbban és legkényelmesebben ládába csomagolva, a borral együtt vasuton szállíthatók. Hordóban szállítva olcsóbb. Megrendelések intézendők: **Kozmáry János fiai bortermelőkhöz, Gyöngyösön** (Hevesmegye).

Jambrik I. bortermelő *esztergomi* borai nem szorulnak reklámra.

Eladó borok. Kelebiai szőlőmben termett 2500 liter Zöldszilváni, Kövidinka és Olaszrizling fajtákból eredő *fehér*, továbbá 5000 liter Burgundi, Kövidinka és Kadarka fajtákból eredő *siller bor* mérsékelt áron eladó. Kivánatra az ár megjelölése mellett mintával is szolgálók. **Dr. Balogh Lajos, Szabadka.**

Fedeles kosarak! 4 kilogrammos fehér-tarka, 1000 db, à 24 fillér; 5 kilogrammos fehér-piros-tarka, 1000 darab, à 24 fillér; 10 kilogrammos fekete, 200 darab, à 35 fillérral eladók. Totterer Jánosnál, Kapruczán, u. p. Berzova.

Betöltendő állások és ajánlközások.

Kerestetik betegség folytán oly egyén, ki már faiskolában működött vagy működik s ezt bizonyítvánnyal tudja igazolni, különösen pedig a szemzés terén kell hogy gyakorlattal bírjon, egy vagy egy és fél hónapra. Ez alatt az idő alatt kap teljes ellátást, fizetése pedig megegyezés szerint. Megkeresések július hó 5-ig »G. J.« czim alatt Endrődre (Békés vármegye) küldendők.

Szerkesztői üzenetek.

M. M. urnak, *Gilád.* 1. Évenként októberben jelenik meg lapunk hiv. részében a földmívelésügyi miniszterium részletes értesítése a községeknek kedvezményes áron vagy esetleg ingyen kiadható gyümölcsfaoltványokról, vadcesmetékről, gazdasági- és diszfákról s cserjékről, a hol a tudnivalók közt egyebek mellett az is olvasható, hogy ily tárgyban a kérvényeket legkésőbb az év végeig kell a miniszteriumba beküldeni, a honnan aztán értesítést adnak a kérvény elintézéséről, mely ha kedvező, az engedélyezett fák a tavaszi ültetés idején expedíáltnak. Tessék tehát az idej októberi számokat figyelemmel kísérni és az ott megjelenő hirdetés értelmében járni el. 2. Sokszor megírtuk, hogy a gyümölcsösökben a fák alját legfeljebb csak addig lehet takarmánytermesztésre felhasználni, míg a fák fiatalok s gyökereik

nem hálózták be a talajt. Idősebb fáknál ez egyértelmű a fáknek szükséges táplálék elvonásával s így a termés csökkentésével. Olyan takarmányt pedig éppen nem szabad termeszteni, melynek gyökerei mélyre hatolnak.

S. L. urnak, *Királyhalom.* Az idej évfolyamot megindítottuk, valamint X. és XI. évfolyamokat postára adtuk. Az I—III. évfolyamokkal nem jelentek meg színes műmelléletek, a IV-ikhez a Batul-alma, az V-ikhez a Nemes sóvári alma, a VI-ikhez a Disznódi fűszeres cseresznye, a VII-ikhez a Korai magyar kajszinbaraczk, a VIII-ikhez a Sikulai alma, a IX-ikhez az Entz rozmarinalma színes képeit adtuk.

P. A. urnak, *N.-Rippény.* A mit még lehetett, kivételesen pótoltuk, de máskor tessék az esetleg meg nem érkező számokat ugyanazon év végeig reklamálni, mert a megmaradó néhány teljes évfolyamot pár szám miatt nem csonkíthatjuk meg.

P. A. urnak, *K.-Szt.-Márton.* Az összetapadt Aschenbrandt-féle port tessék összetörni, így az használható lesz, feltéve, hogy a csomagban nem érte azt víz, a mit mi nem tudhatunk. Ha esetleg így lenne, tessék közvetlenül a beszerzési forráshoz fordulni.

K. F. urnak, *Apatélek.* Legjobbunk véltük a csomagolási utmutatás egy példányát megküldeni, a szükséges megjegyzésekkel együtt.

K. F. urnak, *Nyirbátor.* Kénytelenek vagyunk a lap czimzését megtartani, a mennyiben arra úgy fizettek elő. Ha a czimet megváltoztatni óhajtja, az előfizetés megtétele alkalmával tessék az illető hatóság útján a czim megváltoztatása végett a szükséges lépéseket megtenni. A lapot innen rendszeresen expedíálják.

H. E. urnak, *Sopron.* A beküldött vérbéti dió ügyében idáig azért nem mondhattunk véleményt, mert a levél és a dió két külön utra került s csak egy kis késéssel találkoztak. Midőn a küldeményért e helyen köszönetet mondunk, egyidejűleg vegyes közleményeink közt adjuk meg a kívánt felvilágosítást.

P. J. urnak, *Öcsöd.* Mi azt írtuk, hogy a szőlőművelésről kiadott utmutatást csak a lelkészek és tanítók kapják ingyen a földmívelésügyi miniszteriumtól. Mások, tehát ön is, 1 korona árért hozathatják meg, megfizetvén persze a küldési díjat is. Megrendelheti: ifj. Nagel Ottó könyvkereskedőnél, Budapest, Muzeum-körút 2. sz.

R. J. urnak, *Székesfehérvár.* Tekintve azt, hogy a peronospora a legkisebb szőlőhajtást is meglepheti, tanácsos lesz az idén ültetett simavesszők hajtásait akkor, a mikor 2—3 levélkét hoztak $\frac{1}{2}$ °-os bordói lével először és később aztán ismételtén, a szokásos módon megpermetezni.

L. A. urnak, *Hódmezővásárhely.* Ha a kétéves amerikai szőlő alany hajtása (azt gondoljuk, mert nem írta meg, hogy ezt véli-e?) június közepéig elérte a 80—90 cm. hosszúságot, akkor beoltható, ellenkező esetben nem. A lap pontos küldése felől intézkedtünk.

M. D. urnak, *Öcsény.* Az a körtefa, a mely azelőtt vigan tenyészett és most sárgaságban nyomorog, valószínűleg a fagytól szenvedett. Mivel pedig ezt a fa nem igen heveri ki, hanem évekig elkinlódik, míg utoljára is kivész, azért legjobb azt késő ősszel az oltás felett lenyesni és az előtörő hajtásokból új törzset és azon koronát nevelni. Ha pedig ismét sárga hajtások törnének elő, akkor ki kell dojni és helyébe edzett kemény természetű fajtát ültetni. A szőlőt, az elrugás ellen, vissza csonkázni éppen nem ajánljuk, mert ezzel sokkal többet árt szőlőjének, mint használ. A rugós tökéket zölden át kell oltani és az őszre eldönteni, vagy a jövő évben oltsa át tőkényakba és egy-két év után döntse el. Az ajánlott két módot természetesen csak akkor foganatosíthatja, ha nem oltvány szőlőt mivel, hanem homoki szőlője van, vagy gyéritéssel tartja fent. Ha oltványszőlője van, akkor kísértse meg a rugós tökéket szálvesszőre mivelni, vagy ezek közzé más, nem rugós fajtákat ültetni. A többi kérdésről a jövő számban.

G. Á. urnak, *Boboth.* **S. Á.** urnak, *Debreczen.* **Ifj. K. P.** urnak, *Sz.-Fehérvár.* **Gy. Gy.** urnak, *Aracs.* **W. N.** urnak, *Pruska.* **P. M.** urnak, *S.-Szt.-Péter.* **M. kir.** *Vincz.-iskola igazgatóságának,* **Kecskemét.** **T. J.** urnak, *Bács-Keresztúr.* **Cz. E.** urnak, *Jolsva.* Magánlevelet írtunk.